

Блок 3. Україна в умовах незалежності

Урок 36. Семінар. Шляхи розвитку Української держави

Історія України • ПМ • I курс • 1 година

Головна думка

Розвиток Української держави після 1991 р. був складним вибором між різними моделями політики, економіки, безпеки і зовнішньої орієнтації. Семінар вчить оцінювати не лише події, а й альтернативи та наслідки рішень.

На уроці потрібно зрозуміти	Після уроку студент/студентка зможе
державне будівництво; ринкові реформи; Конституція і політична система; соціальні та екологічні виклики.	пояснювати ключові поняття; називати основні дати; аналізувати причини й наслідки; робити короткий історичний висновок.

Дата	Що запам'ятати
1991	незалежність.
1996	Конституція і гривня.
2004	Помаранчева революція.

Матеріал подано як готовий конспект-презентацію: його можна показувати на екрані або роздати студентам для самостійного опрацювання.

1. Карта уроку: логіка вивчення теми

Крок	Питання уроку	Що потрібно запам'ятати
1	Державне будівництво	причини → перебіг → наслідки → значення
2	Ринкові реформи	причини → перебіг → наслідки → значення
3	Конституція і політична система	причини → перебіг → наслідки → значення
4	Соціальні та екологічні виклики	причини → перебіг → наслідки → значення
5	Зовнішньополітичний вибір	причини → перебіг → наслідки → значення

Проблемне питання

Яке значення мала тема «Семінар. Шляхи розвитку Української держави» для розвитку українського суспільства, державності або національної ідеї?

Поняття	Навіщо потрібне на уроці
Стратегія розвитку	допомагає точно пояснити явище: довгостроковий план дій держави.
Реформи	допомагає точно пояснити явище: цілеспрямовані зміни в системі управління, економіки або суспільства.
Європейська інтеграція	допомагає точно пояснити явище: зближення з ЄС у політиці, праві, економіці та цінностях.

2. Історичний контекст

Тема уроку розкриває один із ключових етапів історії України: семінар. шляхи розвитку української держави.

Щоб зрозуміти цей матеріал, важливо бачити зв'язок між політичними рішеннями, соціальними змінами, культурою та повсякденним життям людей.

Матеріал подано як конспект-презентацію: визначення, дати, таблиці й схеми можна використовувати для пояснення і самостійного опрацювання.

Історичний фактор	Що він змінює	На що звернути увагу
Державне будівництво	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Ринкові реформи	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Конституція і політична система	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися
Соціальні та екологічні виклики	впливає на владу, суспільство, культуру або економіку	які групи виграли, які втратили, які наслідки залишилися

Алгоритм аналізу

1) Назвіть явище. 2) Вкажіть час і місце. 3) Поясніть причини. 4) Назвіть учасників. 5) Сформулюйте наслідки для українського суспільства.

3. Основний зміст теми

Пункт	Пояснення
Державність	Україна створювала інституції, але боролася зі спадщиною радянської системи.
Економіка	Перехід до ринку дав можливості, але породив нерівність і кризу 1990-х.
Демократія	Вибори, партії, ЗМІ і громадські організації поступово формували політичну конкуренцію.
Безпека	Недооцінка російської загрози стала одним із головних викликів незалежності.
Європейський вибір	Поступово утверджувався як стратегічний напрям розвитку.

Проміжний висновок

Історичні події не існують окремо: економіка, влада, культура, війни, соціальні групи й міжнародна ситуація взаємно впливають одна на одну.

Типова помилка

Не зводьте відповідь до переліку дат. Історія вимагає пояснення: чому подія стала можливою, які сили діяли, кого вона посилила або послабила.

4. Причини, перебіг і наслідки

Причина / умова	Як проявлялася	Наслідок
Державне будівництво	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Ринкові реформи	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Конституція і політична система	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Соціальні та екологічні виклики	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність
Зовнішньополітичний вибір	створювала нові можливості або конфлікти для українців	впливала на політичний розвиток, культуру, права або державність

Запам'ятай формулу відповіді

Повна відповідь з історії має містити не тільки “що сталося”, а й “чому сталося”, “хто брав участь”, “чим завершилося” і “чому це важливо”.

Причини	Подія	Наслідки
передумови, суперечності, інтереси груп	конкретні рішення, війни, реформи або організації	зміни у владі, правах, культурі, території, суспільстві

5. Діячі, організації та суспільні сили

Хто / що	Роль у темі
Громадяни України	виборами і протестами впливали на шлях держави.
Президенти і парламенти	ухвалювали ключові рішення розвитку.

Хто / що	Роль у темі
Громадські організації	контролювали владу і захищали права.
Підприємці та працівники	відчували наслідки економічних реформ.
Міжнародні партнери	впливали на реформи і безпеку.

Методична підказка

Коли називаєте історичну особу або організацію, одразу пояснюйте її дію: створив, очолив, підтримав, заборонив, реформував, проголосив, придушив.

Питання до діяча/організації	Відповідь має містити
Яку мету мав?	політичну, соціальну, культурну або військову мету
Якими методами діяв?	реформи, війна, дипломатія, пропаганда, самоорганізація
Який наслідок?	що змінилося після його/її діяльності

6. Основні поняття

Поняття	Коротке визначення
Стратегія розвитку	довгостроковий план дій держави.
Реформи	цілеспрямовані зміни в системі управління, економіки або суспільства.
Європейська інтеграція	зближення з ЄС у політиці, праві, економіці та цінностях.
Національна безпека	захист держави, суспільства і громадян від загроз.

Поняття	Як використати у відповіді
Стратегія розвитку	Скажіть: «Стратегія розвитку - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.
Реформи	Скажіть: «Реформи - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.
Європейська інтеграція	Скажіть: «Європейська інтеграція - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.

Поняття	Як використати у відповіді
Національна безпека	Скажіть: «Національна безпека - це ...», а потім наведіть приклад із теми уроку.

Як відповідати

Визначення потрібно не зазубрювати механічно, а пояснювати своїми словами і наводити історичний приклад із теми.

7. Основні дати

Дата / період	Подія / значення
1991	незалежність.
1996	Конституція і гривня.
2004	Помаранчева революція.
2014	Революція Гідності і російська агресія.
2022	повномасштабне вторгнення РФ.

Хронологічна стрічка

1991 → 1996 → 2004 → 2014 → 2022

Як вчити дати

Дати варто групувати за логікою: передумови → ключова подія → наслідки. Тоді вони не перетворюються на випадковий список.

8. Схема для розуміння

Що відбувається	Механізм	Результат
Державність	ключові дії та суперечності	історичний результат
Економіка	ключові дії та суперечності	історичний результат
Демократія	ключові дії та суперечності	історичний результат

Схему можна використати як план усної відповіді або як основу для короткого письмового конспекту.

Завдання	Як виконати
Перетворіть схему на текст	кожен рядок схеми запишіть як окреме речення з причинно-наслідковим зв'язком.
Додайте факт	до кожного рядка підберіть дату, особу або приклад із теми.

9. Підсумок уроку

Теза	Пояснення
1. Розвиток Української держави після 1991 р.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.
2. Тему потрібно розуміти через зв'язок причин, дій учасників і наслідків.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.
3. Для повної відповіді використовуйте поняття, дату, приклад і власний висновок.	Це положення треба вміти підтвердити фактом, датою або прикладом із уроку.

Відповідь на проблемне питання

Тема «Семінар. Шляхи розвитку Української держави» показує, що українська історія розвивалася через поєднання внутрішніх процесів і зовнішніх викликів. Її значення потрібно оцінювати за впливом на права людей, культуру, державність і національну ідентичність.

Для усної відповіді

Починайте з короткої тези, далі наведіть 2-3 факти, одну дату і завершіть власним історичним висновком.

10. Перевір себе

Рівень	Завдання
Базовий	Дайте визначення 3-4 основних понять уроку. Назвіть 3 ключові дати.
Середній	Складіть хронологічний ланцюжок подій і поясніть, чому вони пов'язані.

Рівень	Завдання
Достатній	Порівняйте дві сили, організації або явища з теми за критеріями: мета, методи, наслідки.
Високий	Дайте аргументовану відповідь на проблемне питання уроку. Використайте щонайменше два факти і одну дату.

Міні-тест	Варіанти відповіді
1. Найважливіше в темі - це...	А лише дата; Б причина, перебіг і наслідки; В тільки прізвища; Г випадковий факт.
2. Повна історична відповідь має містити...	А поняття, дату, приклад і висновок; Б тільки емоцію; В лише цитату; Г тільки переказ назви.
3. Історичне значення події - це...	А її вплив на подальший розвиток; Б місце на сторінці; В складність назви; Г кількість учасників.

Відповіді

1 - Б; 2 - А; 3 - А.